

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ПОГОДЖЕНО

Директор
навчально-наукового інституту
фінансів, економіки та менеджменту
д.е.н., професор

В.В. Гришко

« 29 » січня 2017 р

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник голови приймальної
комісії, проректор з науково-
педагогічної та навчальної роботи
д.т.н., доцент

Б.О. Коробко

« 04 » лютого 2019 р

ПРОГРАМА

ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

освітнього рівня «Магістр»

на основі освітнього рівня «бакалавр» з іншої галузі знань

Програма затверджена на засіданні
Вченої ради навчально-наукового інституту
фінансів економіки та менеджменту
«29» січня 2019 року протокол № 7

Полтава 2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Підготовка магістрів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітнього рівня «магістр» може здійснюватися на основі базової вищої освіти освітнього рівня «Бакалавр» з іншої галузі знань.

Для забезпечення ефективності реалізації завдань освітньої та професійної підготовки при підборі студентів, що мають кваліфікацію бакалаврів з іншої галузі знань, ставляться вимоги щодо їх здібностей і підготовленості у вигляді системи знань, умінь і навичок, визначених програмою базової вищої освіти та отримали необхідний рівень підготовки з даного фаху самостійно або на підготовчих курсах ПолтНТУ у очній або дистанційній формах.

Освіту за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітнього рівня «магістр» мають право отримати студенти, які мають кваліфікацію бакалавра з іншої галузі знань та успішно здали додаткове вступне випробування.

Програма включає перелік основних тем, проблем і питань дисциплін, що формують базові вміння і навички, необхідні для професії економіста, і викладаються для бакалаврів різних галузей знань, та які необхідно вивчити для складання додаткового вступного випробування зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітнього рівня «магістр».

Під час додаткового випробування вступники мають показати розуміння сучасних економічних процесів та об'єктивних законів їх розвитку; знання теорії та видів підприємств, зовнішнього середовища їх функціонування; структури управління підприємствами; капіталу підприємства; техніко-технологічної бази підприємства; організації виробництва на підприємстві; витрат на виробництво та реалізацію продукції; фінансово-економічних результатів діяльності підприємства; процесів санації та реструктуризації підприємств; антикризової діяльності підприємства; знання основ менеджменту, напрямів управлінської діяльності, умов та основного інструментарію їх реалізації; вміння використовувати свої знання для аналізу показників фінансово-економічних результатів діяльності підприємства та визначення основних шляхів їх покращення.

2. ЕТАПИ ТА ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Додаткове вступне випробування складається з тестової перевірки знань абітурієнтів. Тестова перевірка знань, що формують уміння, зазначені в ОКХ «Бакалавр з економіки підприємства» складається з наступних дисциплін.

Економічна теорія.

1. Предмет економічної теорії та її функції. Основні методи пізнання соціально-економічних процесів. Виникнення і основні етапи розвитку економічної науки. Відносини власності. Функції власності. Власність: суть, форми, функції. Сучасні форми власності. Змішана економіка. Роздержавлення і приватизація.

2. Товарне виробництво. Характеристика товарного виробництва. Товар і його властивості. Двоїстий характер праці. Продуктивність і інтенсивність праці. Суспільно-необхідні затрати праці.

3. Теорія вартості. Закон вартості. Вартість і ціна, фактори впливу на ціну. Розвиток обміну і виникнення грошей. Гроші як економічна категорія. Функції грошей. Кредитна природа сучасних грошей.

4. Теорія ринку. Ринок, його види і структура. Класична економічна теорія про роль ринку. Сутність, причини і соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика. Форми і методи стабілізації грошового обігу. Попит і пропозиція. Закони попиту і пропозиції. Ціна рівноваги.

5. Підприємницька діяльність. Підприємницька діяльність, її роль для розвитку економіки. Види підприємницької діяльності. Господарське законодавство України про підприємства і підприємницьку діяльність. Акціонерний капітал і акціонерне товариство. Акції, їх курс, дивіденд. Прибуток акціонерного товариства, його розподіл. Відтворення індивідуального капіталу підприємства. Основний і оборотний капітал. Амортизація. Шляхи прискорення обороту індивідуального капіталу. Витрати виробництва. Граничні витрати. Собівартість продукції і шляхи її зниження. Прибуток і його джерела. Норма і маса прибутку. Рентабельність.

6. Розподіл. Відносини розподілу в сучасному ринковому господарстві, принципи і роль розподілу. Торговий капітал і торговий прибуток. Витрати обігу. Торгівля і форми її організації. Товарна біржа, її значення, функції.

7. Трудові ресурси. Заробітна плата і фактори її визначення. Системи оплати праці та стимулювання трудової діяльності. Законодавство України про працю. Ринок робочої сили. Безробіття як соціально-економічне явище.

8. Фінансовий ринок. Позичковий капітал. Позичковий процент і доход. Кредит і його форми. Банки і їх функції. Прибуток і ліквідність банків. Ринок цінних паперів. Фондова біржа.

9. Управління фірмою в умовах ринку. Монополія і конкуренція. Види монополій. Роль конкуренції в ринковій економіці. Проблеми подолання монополізму. Антимонopolне законодавство. Економічна теорія оподаткування. Види податків. Бюджетно-податкова концепція Лаффера (“крива Лаффера”).

10. Національний ринок та державне регулювання. Валовий національний продукт та його значення. Валовий внутрішній продукт. Національний доход. Циклічний розвиток економіки як економічна закономірність. Економічний цикл і фази. Структурні кризи і структурна перебудова. Національний ринок і його рівновага. Накопичення і споживання. Інвестиції. Економічна роль держави. Державний сектор і межі його розвитку. Проблеми роздержавлення. Основні форми і методи державного регулювання економіки. Інструменти державного регулювання. Кейнсіанська модель регулювання. Форми економічного співробітництва у вирішенні глобальних проблем. Вільні економічні зони та їх значення. Сучасна криза в економіці України: її причини, сутність, форми вияву. Шляхи виходу із кризової ситуації.

11. Фінанси і фінансова система в ринковій економіці. Бюджетний дефіцит. Макроекономіка, її значення для прийняття економічних рішень. Макроекономічні показники. Європейська валютна система. Міжнародний валютний фонд, його функції. Валютна система, валютний ринок, валютний курс. Платіжний баланс. Особливості сучасного грошового обігу. Основні положення теорії монетаризму.

12. Міжнародна економіка. Зовнішньоекономічна політика. Вільна торгівля і протекціоналізм. Регулювання зовнішньої торгівлі. Утворення і роль світового ринку. Світова торгівля, її види і структура. Світові ціни. Міграція капіталу і робочої сили. Транснаціональні корпорації. Виникнення і етапи розвитку світового господарства. Соціальна політика держави в умовах переходу до ринку. Інтернаціоналізація господарського життя. Міжнародний розподіл праці. Проблеми входження України у світове господарство. Міжнародні економічні організації і їх роль в розвитку економіки держав. Сутність і види глобальних проблем.

Економіка підприємства.

1. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Поняття «підприємство», цілі та завдання його створення. Ознаки підприємства та принципи його діяльності. Засновники підприємства, установчі документи та статутний фонд. Порядок створення і реєстрації підприємства. Підприємство та держава. Ліцензування окремих видів діяльності підприємства. Причини та порядок ліквідації підприємства. Класифікація підприємств та види підприємств.

2. Економіко-технологічна модель виробничого процесу. Ринкова модель підприємства. Зовнішнє середовище функціонування підприємства. Характеристика ресурсів підприємства, економіко-технологічна модель виробничого процесу.

3. Основі засоби та фонди підприємства. Ресурси засобів праці. Поняття та склад виробничих фондів, їх призначення і економічні особливості функціонування. Склад і структура основних засобів (фондів) підприємства. Оцінка основних фондів. Поняття зносу та амортизації основних засобів (фондів). Методи нарахування амортизаційних відрахувань. Показники, які характеризують наявність основних виробничих фондів на підприємстві. Показники стану та руху основних фондів. Показники використання основних виробничих фондів підп-

риємства. Шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства. Поняття виробничої потужності підприємства. Види виробничої потужності. Показники використання виробничої потужності.

4. Персонал підприємства. Поняття, класифікація, склад та структура персоналу. Визначення чисельності персоналу. Показники руху персоналу. Система показників оцінювання персоналу.

5. Оборотні засоби підприємства. Ресурси предметів праці. Економічна суть, склад і структура оборотних засобів; оборотні виробничі фонди та фонди обігу, їх роль у виробничому циклі. Характеристика наявності та використання оборотних засобів. Джерела формування обігових засобів підприємства. Визначення потреби підприємства в обігових засобах. Резерві покращення використання обігових засобів в умовах ринкової економіки.

6. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. Сутність, основні ознаки та склад нематеріальних ресурсів підприємства. Нематеріальні активи підприємства: поняття, охорона та реалізація права власності на нематеріальні активи. Нематеріальні активи: оцінка вартості, знос і амортизація.

7. Фінансові ресурси. Сутність фінансових ресурсів та їх види. Інвестиційні ресурси. Поняття, сутність та класифікація інвестицій. Інвестиції в основний капітал, як основа розвитку виробництва. Загальна характеристика фінансових інвестицій. Оцінка ефективності інвестицій.

8. Натурально-речові та вартісні результати діяльності підприємств. Поняття «продукція», «роботи», «послуги». Види продукції, що використовуються для обліку результатів виробництва. Товарна продукція, валова продукція. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг. Види продукції за ступенем готовності. Готова продукція. Незавершене виробництво, залишки нереалізованої продукції.

9. Витрати підприємства. Види діяльності підприємства. Поняття витрат підприємства. Класифікація витрат підприємства за способом розрахунку на одиницю продукції, за зв'язком з обсягом виробництва. Класифікація витрат підприємства за місцем виникнення, за видами продукції, робіт, послуг, за календарними періодами. Класифікація витрат підприємства за видами (сферами) діяльності та за економічною однорідністю. Джерела та фактори зниження витрат підприємства. Планування витрат підприємства.

10. Собівартість та ціна продукції (робіт, послуг). Поняття собівартості продукції (робіт, послуг), склад витрат, що входять до собівартості продукції (робіт, послуг). Види собівартості продукції (робіт, послуг). Калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). Ціни на продукцію (роботи, послуги), поняття та складові.

11. Доходи та прибуток підприємства. Поняття доходів. Види доходів та їх зміст. Прибуток як економічна категорія, роль прибутку в умовах ринкової економіки. Види прибутку, формування прибутку. Фактори зростання прибутку підприємства.

12. Ефективність діяльності підприємства. Поняття та види ефективності виробництва (діяльності підприємства). Система показників економічної ефективності діяльності підприємства.

13. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність. Економічна безпека підприємства: сутність і передумови формування. Управління економічною безпекою підприємства. Антикризова діяльність і банкрутство підприємств (організацій). Сутність, причини та ознаки банкрутства. Методичні підходи до прогнозування імовірності банкрутства. Загальна характеристика процесу реструктуризації підприємств. Фінансове оздоровлення підприємств.

14. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку. Сутнісна характеристика, роль та теорії розвитку підприємств. Трансформація підприємств. Реструктуризація: суть, форми, види та методи реалізації.

Менеджмент.

1. Організації, управління організаціями. Менеджмент. Теоретична сутність та зміст поняття «менеджмент». «Менеджмент» та «управління»: порівняльна характеристика понять. Загальна характеристика управлінської праці менеджерів різних рівнів управління: топ-менеджерів, керівників середнього рівня (начальників відділів та підрозділів, менеджерів низового рівня. Загальна характеристика функцій управління, які вони виконують. Теоретична сутність та зміст понять «організація», «підприємство», «фірма». Типи та форми організацій в Україні. «Менеджер» та «підприємець»: порівняльна характеристика понять. Менеджмент як наука, мистецтво та практика управління. Вимоги, що висуваються до сучасного менеджера: загальна характеристика професійних та особових якостей менеджера.

2. Еволюція управлінської думки. Філософи про управління: загальний огляд філософських уявлень про управління державою, людиною. Управлінські школи та сутність їх концепцій. Сутність сучасної школи управління: системний, процесний та ситуаційний підходи. Сучасні тенденції в управлінні: загальна характеристика відмінностей основних підходів до управління в різних економічних системах. Особливості управління в розвинених європейських країнах: загальна характеристика відмінностей в основних підходах до управління, в методах та інструментах, що реалізуються.

3. Планування як основа процесу управління організацією. Стратегічне планування. Сутність та зміст функції менеджменту «планування»: роль та значення в сучасній практиці управління. Стратегічне планування: роль та значення в сучасних умовах. Теоретична сутність та зміст поняття «стратегія» в сучасній практиці управління. Етапи стратегічного планування. Місія та цілі підприємства: загальна характеристика. Стратегічний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації. Вибір стратегії. Бар'єри на шляху планування в сучасних умовах. Реалізація стратегії. Типи та види планів: загальна характеристика.

4. Функція організації. Організаційні структури управління. Сутність та зміст поняття «організація» як функція менеджменту: роль та значення в сучасній практиці управління. Порівняльна характеристика понять «формальна організація» та «неформальна організація»: спільне та відмінності. Теоретична сутність та зміст поняття «делегування»: роль та значення в сучасній практиці уп-

равління. Теоретична сутність та зміст поняття «повноваження»: роль та значення в сучасній практиці управління. Організаційні структури, їх типи.

5. Мотивація як одна із основних функцій менеджменту. Теоретична сутність та зміст поняття «мотивація»: роль та значення в сучасній практиці управління. Теорії мотивації. Сутність змістовних та процесуальних теорій мотивації. Загальна характеристика основних методів та інструментів мотивації праці в сучасних умовах. Бар'єри на шляху до успішної мотивації праці. Види та форми оплати праці в сучасних умовах: загальна характеристика.

6. Контроль як загальна функція менеджменту. Процес контролю. Сутність контролю і його значення в процесі управління. Загальна характеристика процесу контролю в сучасних умовах. Загальна характеристика основних типів контролю: попередній, поточний та зворотній контроль. Загальна характеристика сучасних методів контролю.

7. Процес прийняття управлінських рішень. Сутність та зміст поняття «управлінські рішення»: роль та значення управлінських рішень в сучасній практиці управління. Фактори, що найбільше впливають на процес прийняття управлінських рішень: особисті оцінки керівника; середовище прийняття рішень: визначеність, ризик, невизначеність; інформаційні обмеження, та обмеження, пов'язані з поведінкою; негативні наслідки; взаємозв'язок рішень. Процес прийняття управлінських рішень: загальна характеристика основних етапів.

8. Групова динаміка та основи формування колективу. Теоретична сутність та зміст поняття «колектив»: основний і первинний колектив. Колектив і група: загальна характеристика взаємовідносин. Формальні та неформальні групи та особливості управління ними. Особливості управління неформальними групами в колективі: умови та можливості. Фактори, що найбільше впливають на ефективність роботи групи: розмір, склад, групові норми, згуртованість, групова одностайність, конфліктність, статус і функціональні ролі членів групи.

9. Керівництво, влада та лідерство. Теоретична сутність та зміст поняття «лідерство». Лідери і яка їх роль в сучасній організації. Загальна характеристика формальних та неформальних лідерів. Теоретична сутність та зміст поняття «влада» в організації. Джерела влади керівника і лідера. Особиста і посадова влада в менеджменті – особливості взаємодії.

Проведення вступного комплексного фахового випробування повинне ґрунтуватись на наступних принципах:

- уніфікація методики та умов проведення фахового випробування;
- забезпечення інформаційної та психологічної підготовки абітурієнтів до фахового випробування;
- зв'язок внутрішньовузівського контролю з галузевою системою атестації та ліцензування фахівців;
- дотримання вимог секретності при використанні чи зберіганні матеріалів діагностики.

3. ВИМОГИ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестові завдання повинні бути закритої форми, мати чотири варіанти відповідей, серед яких вірна одна.

Кількість тестових завдань з відповідної дисципліни визначається в залежності від кількості відведених годин на її вивчення. Загальна кількість тестових завдань складає 40.

4. ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Протягом однієї астрономічної години здійснюється тестування з використанням стандартних білетів.

Кожний абітурієнт вносить в бланк для відповідей свої реквізити і протягом 60 хвилин відповідає на тестові завдання.

5. ОЦІНЮВАННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Вступник для здобуття ступеня магістра на основі бакалавра (спеціаліста/магістра), здобутого за іншою спеціальністю, допускається до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання, за умови, що результат додаткового вступного випробування склав не менше 20 вірних відповідей на тестові завдання.

Автор-розробник: к.е.н., професор, зав. кафедри економіки підприємства та управління персоналом В.Я.Чевганова

